

Efter Irans missilattack mot Israel – vart är vi på väg?

Att Irans attack på Israel komplicerar konflikten i Mellanöstern är uppenbart. Om den eskalerar ytterligare så är risken för ett storkrig i Mellanöstern uppenbar.

I skrivande stund är det svårt att sia om framtiden: Kommer Israel att attackera Iran, i så fall hur och vad kommer detta att leda till? Kommer oljeexporten att drabbas och vad kan det medföra vad gäller energipriser och annat? Vad innebär utvecklingen för kriget i Ukraina? osv.

Nedan har vi samlat tre artiklar som diskuterar olika aspekter av den nu uppkomna situationen.

Läget är nu mycket instabilt och risken är stor att situationen redan radikalt förändrats då du läser de följande artiklarna, men vi hoppas ändå att de belyser konflikten på ett värdefullt sätt.

Artiklarna (från fransk press) är översatta av Björn Erik Rosin

Martin Fahlgren 17/1 2020

Innehåll

"Irans attack lika mycket riktad mot inhemsk opposition som mot Israel"	1
Ny energikris hotar efter Irans attack på Israel.....	3
Västs insats för Israel ökar bitterheten i Ukraina.....	5

”Irans attack lika mycket riktad mot inhemsk opposition som mot Israel”

Av Joseph Confavreux

Ur *Mediapart*, 15 april

Azadeh Kian är iransk sociolog, numera verksam i Paris. Bland hennes senaste böcker märks *Rethinking Gender, Ethnicity and Religion in Iran. An Intersectional Approach to National Identity* (London och New York, 2023) och *Femmes et pouvoir en islam* [Kvinnor och makt inom islam].

I ett samtal med *Mediapart* tar hon upp både de inre och de yttre orsakerna till dröner- och missilattacken mot Israel, som betraktas som ett helt nytt skede av spänningarna i Mellanöstern, och de konsekvenser denna strategi får i Iran.

* * *

Vad är din tolkning av Irans beslut att för första gången och direkt från det egna territoriet rikta drönare och missiler mot Israel?

Framför allt är det ett sätt att rädda ansiktet genom att ”hämnas” att befälhavarna för Al Qodsstyrkan, en elitkår inom Revolutionsgardet, dödades vid den israeliska attacken mot Irans konsulat i Damaskus.

Utan att spekulera för mycket är det troligt att regimen hellre, som man vanligen gjort, velat reagera i indirekt form och låta andra sköta arbetet. Således reste Irans utrikesminister till Syrien kort efter attacken på konsulatet i Damaskus men kunde där bara konstatera den syriska regimens ointresse av att direkt blanda sig i konflikten mellan Iran och Israel.

I det läget valde Iran att attackera Israel från sitt eget territorium men det skedde efter att man förvarnat alla grannländer och via dem hela omvärlden, inte minst USA.

Attacken siktar därmed mindre direkt på Israel som ”*the arab street*” – opinionen i arabvärlden. Man vill visa att Iran är det enda landet om verkligen försvarar palestinier och vågar sig på en direkt konfrontation med Israel. Och det har också fungerat: Jordaniens kung har fått hård kritik för att ha samarbetat med USA och Israel genom att låta dem skjuta ner iranska drönare från jordanskt territorium.

Attacken är också ett sätt att skicka signaler till oppositionen mot mullornas regim om att alla som uttalar sig mot regimens militära handlingar ska ses som spioner för Israel. I går förbjöds således två iranska tidningar, en av dem, *Industrivärlden*, ansedd som mycket välinformerad, för att ha skrivit att Israel inte skadats i motsats till börserna i Iran ...

Revolutionsgardet har meddelat att alla som kritiserar attacken kommer att fängslas och uppmanat invånarna att ange dem som gjort det. Många i Iran är medvetna om att dessa drönare och missiler kostat hundratals miljoner dollar i ett läge av ekonomisk och social katastrof i landet.

Attacken blir därför ett tillfälle till att ytterligare stärka blyhuvan över Iran och ett exempel på detta är att man omedelbart inlett en ny kampanj mot kvinnor som inte respekterar bestämmelsen om att bära slöja.

Det handlar därmed om en skärpning av situationen både på hemmaplan och regionalt och som utgör en ny strategi från den iranska regimens sida. Den vill nu inte till varje pris lugna ner spänningarna och i det avseendet utgör attacken en överraskning. Genom att attackera en regim i Israel som brottas med en liknande problematik – tillfredsställa hemmaopinionen och

visa sin militära styrka – tar regimen i Iran en kontrollerad risk av att konflikten kommer att sprida sig.

Att Iran skickar drönare och missiler och samtidigt meddelar att det nu är en avslutad historia, och det redan innan de nått israeliskt luftrum, ska det ses som ett tecken på svaghet eller på inre motsättningar inom regimen?

Det ingår i en strategi där regimen i Iran måste svara på Israels attacker för att inte förlora i trovärdighet men där man samtidigt är orolig för en israelisk hämnd, som sannolikt skulle ha varit omedelbar om städer eller viktig infrastruktur verkligen drabbats. Det var orsaken till att man i förväg varnade om attacken så att den gick att förhindra.

Det går ut på att upprätthålla en strategi av spänningar och det har sedan länge varit den islamiska regimen strategi, på hemmaplan som internationellt, och som skiljer sig från en ren krigsstrategi.

Skulle Iran klara av någon mer omfattande konfrontation?

Definitivt inte. Visserligen består Irans reguljära armé av 550 000 soldater, men den är varken militärt eller ideologiskt solid. Revolutionsgardet består av 150 000 man och de är motiverade och utrustade, men klarar inte av att stå emot amerikansk eller israelisk teknologi. Irans regim har velat visa musklerna men har knappast råd att gå längre.

Är ”motstånd saxeln” homogen eller visar helgens händelser att den i själva verket slits av skilda intressen?

Den s k ”motstånd saxeln” är heterogen. Bachar al-Assad regim i Syrien har visserligen lyckats hålla sig vid makten tack vare Ryssland och Iran, men vill inte bli indragen i någon konfrontation mellan Israel och Iran. Hizbollah i Libanon fortsätter att regelbundet avfyra missiler mot Israel, men är låst till en nationell libanesisk agenda som gör att den inte vill ha något öppet krig med den israeliska grannen. Till och med huthirebellerna i Jemen agerar självständigt gentemot Iran.

Och Hamas hade brutit med Iran redan 2011 för att man stödde Bachar al-Assad mot sunni-muslimska och islamistiska krafter som man stod nära. Även om Hamas och regimen i Iran försonats sedan tre-fyra år ser den s k ”motstånd saxeln” olika ut beroende på politiska och geopolitiska hänsynstaganden som i sin tur kan skifta. Det är inte någon axel i tjänst hos den iranska regimen och som orubbligt följer dess anvisningar.

Finns det någon oro i det iranska samhället för en israelisk attack eller att hela regionen kommer att flamma upp?

Ja, alla jag talat med sedan i lördags är mycket oroliga. De som har möjlighet lagrar bensin och livsmedel. I helgen var det mer än oro som kom till uttryck, det var ren panik.

Bilder som sägs visa ”folklig entusiasm” är ingenting att bry sig om. I Teheran bor 12 miljoner och man kunde se något hundratal – högst några tusen – demonstranter ute på gatorna med flaggor och slagord mot Israel och USA. Men då handlar det inte om det iranska folket! Bara några milismedlemmar som regimen mobiliserat för att få ut några bilder riktade till den allmänna opinionen på hemmaplan och utomlands.

Befolkningen stöder inte en regim som är försvagad och där det finns motsättningar. Den oroar sig för konsekvenserna av regimen äventyrligheter som den alltför ofta redan fått betala ett högt politiskt, socialt och ekonomiskt pris för. Det innebär inte att befolkningen skulle vara ”pro-israelisk”. Slagordet ”Varken Gaza eller Libanon, jag ger mitt liv för Iran” visar bara att det iranska folkets problem är så stora att många kort och gott kräver att inte behöva bli indragna i andra problem i regionen.

Vad är det för motsättningar inom regimen du talar om?

Regimen är inte monolitisk. Även om motsättningarna inte syns offentligt finns en reell opposition, som också drar åt olika håll, och som ibland handlar om personer som varit en del av regimen som tidigare presidenten Mohammad Khatami eller en annan tidigare president Mahmoud Ahmadinejad, som ju inte direkt kan kallas någon reformvän.

Det finns olika uppfattningar även bland en del f d medlemmar av Revolutionsgardet eller en del mullor. Inte bara beträffande den politiska linjen, utan även beträffande hur långt korruptionen gått. En av de största skandalerna handlar om imamen vid fredagsböerna i Teheran, mycket närstående den högste ledaren Ali Khamenei, som nu anklagas för att ha roffat åt sig mark. Att det nu finns ayatollar som kritiserar honom trots hans relation till Khamenei, visar att regimen är bräcklig. Vilket förklarar varför den måste visa sig hårdför utåt.

Är fiendskapen mellan Iran och Israel en biprodukt av fiendskapen med USA eller har den en egen roll?

Den spelar en egen roll av det enkla skälet att Iran hela tiden fortsatt att förhandla, direkt eller indirekt, med USA, till och med under Trump-administrationen. Framför allt via länder som Oman eller Qatar.

Däremot finns ingen kanal för diskussioner med Israel. Där är den rådande uppfattningen att Israel helt enkelt inte har någon rätt att existera. Men det är två olika ämnen. Och visst är det också så att anti-amerikanismen utgör en del av regimen ideologiska arsenal och därmed kan vara svår att göra sig av med.

Ny energikris hotar efter Irans attack på Israel

Av Martine Orange

Ur *Mediapart* 15 april 2024

Inför hotet om en öppen konflikt mellan Israel och Iran tror inte specialisterna på energimarknaden att oljevapnet kommer att användas på samma sätt som 1973. Men det utesluter inte risken för en chock på oljepriset. Och då skulle Europa vara först att drabbas.

”Allt hänger på hur Israel replikerar”. Bedömarna av energimarknaderna fick i måndags ägna sig åt att slå in öppna dörrar. Precis som politiska ledare runt om i världen väntar också energimarknaderna på fortsättningen och hoppas på att det samlade trycket från USA och dess allierade, men även från Kina och Ryssland, ska kunna förhindra ett regionalt storkrig.

För närvarande verkar finansmarknaderna ha bestämt sig för att hoppas på att det värsta inte ska inträffa. Brentkursen [referensvärde för oljepriset] steg lätt vid öppningsdags för att därefter sjunka med 1 procent till 89,5 dollar fatet. WTI-kursen, ett referensvärde på oljemarknaden i USA, följde exakt samma tendens.

”Priserna hade stigit före helgen, de geopolitiska riskerna var redan inräknade”, säger Daniel Hynes, strateg på ANZ Bank. Efter attacken mot Irans konsulat i Damaskus den 1 april hade oljepriset stigit med drygt 4 procent och hamnat över nivån av 90 dollar fatet.

Även om konflikten mellan Israel och Iran skulle förvärras tror inte någon kännare av olje- och gasmarknaden att länderna i regionen åter skulle kunna använda sig av oljevapnet på samma sätt som skedde 1973: motsättningarna mellan Iran och en rad producentländer i regionen är för stora för att någon gemensam reaktion skulle vara möjlig, anser bedömarna.

Dessutom har medlemmarna av Opec+ (dvs de tretton medlemmarna av organisationen av

oljeexportörer plus ytterligare tio producentländer, bl a Ryssland) vägrat att tillgripa den metoden efter den israeliska arméns invasion av Gaza som svar på Hamas attentat den 7 oktober.

Västländerna gör å sin sida allt för att undvika provokationer och lugna stämningarna. I kommunikén efter G7-ländernas (USA, Japan, Kanada, Storbritannien, Tyskland, Frankrike, Italien) brådstörtat inkallade möte den 14 april aktade man sig noga för att tala om några sanktioner mot Teheran, exempelvis ett utökat embargo mot iransk olja. En åtgärd som ändå kommit till användning vid en rad olika tillfällen de senaste decennierna. Men denna gång tycks det alternativet vara uteslutet. I varje fall för tillfället.

Risken för en ny energikris

För varje oöverlagt beslut i energifrågan kan få okontrollerbara konsekvenser för hela världsekonomin, som redan befinner sig i ett spänt läge.

För trots triumfatoriska uttalanden från centralbankerna om att man fått bukt med inflationen, som till stor del varit kopplad till energipriserna, är energikrisen 2021-2022 långt ifrån överstånden. Den hotar rent av att återkomma när som helst och de extrema spänningarna mellan Iran och Israel har bara eldat på en redan komplicerad situation.

Utan att någon riktigt hunnit med i svängarna har brist på olja och gas ökat avsevärt sedan årsskiftet. Brentkursen har stigit från 73 dollar fatet vid nyår till 87 dollar i slutet av mars, dvs en tjugoprocentig ökning på bara några månader. När vintern går mot sitt slut har gaspriset ökat med 25 procent mellan februari och april och ligger nu på 30 euro per mWh på den europeiska marknaden.

Tendensen är densamma i USA och Asien. På senare tid har Saudiarabien bestämt sig för att höja priset på oljeleveranserna till Kina. Trycket börjar vara så stort att priset på rysk olja, som det ändå officiellt satts ett tak på till 60 dollar fatet inom ramen för de västliga sanktionerna, nu säljs till över 75 dollar fatet.

Ett skruvstäd

Inget verkar kunna lätta på trycket på kort sikt. Regeringarna kan tala hur mycket de vill om sin ambition att fortast möjligt göra sig av med fossila bränslen, men oljekonsumtionen har aldrig varit så hög som för närvarande, trots att den internationella konjunkturen går på sparlåga. Enligt Internationella energimyndigheten lär den nu överskrida 103 miljoner fat olja om dagen. Dvs aldrig tidigare skådade nivåer.

Samtidigt minskar utbudet. Opecs medlemsländer, i samförstånd med Ryssland, har sedan över ett å gått inför att minska oljeproduktionen med drygt 3 miljoner fat om dagen. USA, numera största oljeproducent i världen, har länge lyckats trygga en relativ balans i produktionen men har nu råkat i svårigheter på grund av att produktionen av gas och skifferolja stagnerar.

I kölvattnet till sanktionerna mot Putins regim har Biden-administrationen gjort allt för att hindra energipriserna från att flamma upp. För att upprätthålla en viss stabilitet har man öppnat en del av sina strategiska lager. USA:s president har sett till att embargon mot venezolansk och iransk olja delvis lättats. Och samtidigt som USA högt och ljudligt fördömer Vladimir Putin har man också blundat för den trafik vid sidan om som gjort det möjligt för rysk olja att försörja marknaden, framför allt då de indiska raffinaderierna.

Sårbart Europa

I den situationen kan minsta obalans, minsta stopp i leveranserna, leda till häftiga svängningar på världsmarknaden. USA:s president försöker hålla priserna nere under valkampanjen och

gör allt för att undvika en ny energikris som skulle spä på inflationen igen och tvinga centralbanken Federal Reserve att behålla höga räntesatser.

Nyligen tvekade USA:s försvarsminister Lloyd Austin inte att öppet kritisera de senaste ukrainska attackerna på ryska raffinaderier med hänvisning till att sådana attacker kunde leda till ”bakslag” på energimarknaderna. Han begärde då att Ukraina skulle inrikta sina attacker på ”mål som direkt kan påverka striderna”. Till följd av de attackerna, som minskat rysk oljeproduktion med 10 procent, har Vladimir Putins regering beslutat att upphöra med delar av sin export, vilket lett till ökade spänningar på marknaden.

Även om Saudiarabien och Förenade Arabemiraten har en del outnyttjad kapacitet kan allt som hindrar eller stoppar leveranserna från Iran, som exporterar cirka 3 miljoner fat om dagen, få ytterst besvärande konsekvenser.

Läget är särskilt bekymmersamt för Europas del. Energiförsörjningen och Rysslands invasion av Ukraina har fått asymmetriska konsekvenser på olika sidor av Atlanten. Medan USA kunnat stödja sig på sin produktion av gas och schifferolja har Europa, efter att ha gjort sig av med ryska leveranser, fått klara sin energiförsörjning till kraftigt höjda priser. Nära 500 miljarder euro har spenderats under perioden av energikris till största glädje för producentländerna, inte minst USA.

Även idag då läget sägs vara normalt igen får Europa till följd av en dysfunktionell marknad betala sin gas och även sin elektricitet, där priset baseras på gaspriset, fyra gånger dyrare än i USA. Denna konkurrensnackdel, som direkt drabbar tillverkningsindustrin, ser ut att bli varaktig, enligt vad flera energigrupper uppger. Och skulle ett storkrig utbryta i Mellanöstern riskerar Europa åter att få känna av det ordentligt.

Västs insats för Israel ökar bitterheten i Ukraina

Av Thomas d'Istria

Ur *Le Monde* 16 april 2024

Det snabba beslutet av Israels västliga allierade att ingripa för att genskjuta det hundratal drönare och missiler Iran avfyra natten mellan den 13 och 14 april har orsakat en våg av bitterhet i Ukraina, ett land som sedan två år dagligen utsätts för attacker av den ryska armén.

I måndags försökte Storbritanniens utrikesminister David Cameron, intervjuad i radioprogrammet *Leading Britain's Conversation*, förklara det omöjliga i att på samma vis skydda ukrainskt territorium mot Kremls bombningar: ”Om man vill undvika upptrappning till ett europeiskt krig i större skala anser jag att man måste förhindra att Natos trupper hamnar i direkt strid med ryska trupper”, sade utrikesministern.

”Givetvis noterar ukrainarna skillnaden när USA, Storbritannien och Frankrike bokstavligt talat täcker himlen över Israel”, sade parlamentsledamoten Bohdan Jaremenko, tidigare ordförande i utrikesutskottet i Ukrainas parlament. ”Det är svårt att acceptera att bli behandlad som en andra klassens partner”, tillade han.

På sociala medier och bland sina medarbetare gjorde Vitalij Dejnega, grundare av hjälporganisationen Come Back Alive – som bistår den ukrainska armén, följande konstaterande: ”Visst kan vi kritisera våra bundsförvanter och Västländerna. Men vad skulle det förändra?”

Inte heller Ukrainas president gjorde någon hemlighet av sin bitterhet i ett tal till nationen på måndagskvällen. ”Genom att försvara Israel har den fria världen visat att enhet inte bara är möjlig utan dessutom hundraprocentigt effektiv. Det är möjligt att skydda Ukraina på samma sätt”, sade Volodymyr Zelenskyj.

Känslan av att ha hamnat i en biroll späds på att landet i flera veckor utsatts för systematiska ryska bombningar av infrastruktur på energiområdet och då de styrande i landet varnar för risken för en ny rysk offensiv de kommande månaderna. Flera värmecentraler och kraftverk har redan förstörts eller skadats och den ukrainske presidenten har gång på gång uppmanat sina västliga allierade att förste honom med nya luftförsvarssystem och ammunition. I lördags var Tysklands försvarsminister den förste, och hittills den ende, att tillkännage leverans av ett nytt luftförsvarssystem av Patriot-typ.

Sergiy Solodkyj, biträdande chef för tankesmedjan *New Europe Center*, oroar sig också för att Kyivs allierade tar så god tid på sig för att leverera mer ammunition då läget är mycket bekymmersamt vid fronten. Om man inte vill skydda ukrainskt luftrum ”skulle Väst i alla fall mycket väl kunna leverera mer vapen”, säger denne expert på internationella relationer. ”För Ukraina saknar inte bara flyg eller luftvärn, utan också vanliga vapen som artillerigranater.” Enligt Sergiy Solodkyj skapar denna brist på vilja och effektivitet från Västs sida ”en känsla bland ukrainarna av att vara övergivna eller bortglömda. Det är fullständigt katastrofalt och jag tror det är den känslan som är förhärskande just nu”. Enligt Bohdan Jarmenko, deputerad för presidentens parti Folkets Tjänare ”står Ukraina vid avgrunden”.

Sedan flera månader blockeras ett militärt bistånd på 60 miljarder dollar i USA:s kongress på grund av motsättningar mellan Biden-administrationen och den republikanska oppositionen. Utan det stödet ”kommer Ukraina att förlora kriget” varnade Volodymyr Zelenskyj nyligen för. I måndags meddelade Mike Johnson, republikanernas talman i representanthuset, hårt pressad efter den iranska attacken, att han de närmaste dagarna kommer att låta gå till omröstning separata förslag om bistånd till Ukraina och Israel.

”Handlar om att överleva”

Förseningarna i stödet till Kyiv från de västliga allierade får omedelbara konsekvenser vid fronten. Ukraina har brist på ammunition och har svårt att rekrytera nya soldater. ”Nu handlar det för Ukrainas del om USA:s kongress kommer att säga ja till stödpaketet”, säger Bohdan Jarmenko och tillägga att ”det handlar om att kunna överleva”. Den tidigare diplomaten kopplar också det stödpaket till möjligheten att kunna motivera ukrainarna att enrollera sig i armén. Den 11 april godkände det ukrainska parlament ett ytterst kontroversiellt lagförslag om nya regler för mobilisering. ”Vi måste kunna ge garantier för att det inte handlar om en enkelbiljett utan återvändo om man enrollerar sig i armén”, säger parlamentsledamoten.

Medan Kyivs styrkor förstärker frontlinjen för att kunna stå emot fiendens attacker har ryssarna den senaste tiden intensifierat bombanfall med bomber avfyra från flygplan utom räckhåll för ukrainskt försvar. Vitalij Dejnega från Come Back Alive, säger att Ukrainas främsta medel för att försvara sig består av drönare som välgörenhetsorganisationer levererat. ”Det är en av de främsta orsakerna till att vi inte blivit besegrade”, säger den tidigare biträdande försvarsministern. ”Det senaste halvåret har vi lyckats få ryssarna att betala ett högt pris för vad de gör, till och med utan hjälp av Väst. Men vi har också fått betala ett högt pris för det.”

I lördags varnade för övrigt landets överbefälhavare för att hans armé i brist på resurser hade svårt att hejda den ryska offensiv som intensifieras på flera frontavsnitt. ”Läget på östfronten har försämrats avsevärt de senaste dagarna”, skrev Oleksandr Syrskyj på plattformen *Telegram*. Moskvas huvudangrepp sker nu runt den lilla gruvstaden Tjassiv Jar 15 kilometer väster om Bachmut.

Från europeisk sida kommer det mest uppskattade initiativet från Tjeckien som köpt in hundratusentals artillerigranater från länder utanför EU. Tjeckien har i månader försökt mobilisera andra medlemsstater till att finansiera inköp av den ammunition som EU inte

klaras av att tillverka tillräckligt mycket av. I en debattartikel i *Financial Times* i måndags skrev den tjeckiske premiärministern Petr Fiala att hans land försökte skaffa fram 300 000 enheter ammunition och att 180 000 av dem skulle ”levereras till den ukrainska fronten de närmaste månaderna”.

Lästips

[Gaza-kriget i israeliska media - artikelsamling](#)

Seth Ackerman: [Israels marsch till ett andra Nakba](#)

Jaclynn Ashly: [Gaza: från paradiset till spillror](#)